

היערכות עבודת השירות הפסיכולוגי לתקופה הקרובה

בזמן ניהול משבר הקורונה

בימים אלו התבשרנו על קיום של שגרת חיים אחרת. זו שגרה שאינה מוכרת לנו ואנו נערכים אליה ברמה האישית משפחתית קהילתית ומקצועית.

בתקופה זו שמאופיינת באי וודאות והעדר שגרה, ואיום של נגיף שאינו מוכר בעולם הרפואה, עולות בכולנו תחושות של בלבול, מתח, וחרדה. בימים אלו במיוחד, תפקידם של הפסיכולוגים החינוכיים חשוב מאין כמוהו לפיתוח וחיזוק החוסן והרווחה הנפשית, ולמתן מענה מקצועי מיטבי ונגיש על ידי הפסיכולוגים החינוכיים העובדים במסגרות ובקהילה בימי שגרה וחירום.

יש להתייחס לצרכים השונים של לקוחותינו- חשוב להכיר בכך שקיים מגוון רחב של גילאים, תרבויות וסוגי אוכלוסיות איתם אנו עובדים, ולהתייחס לקבוצות הנמצאות בסיכון מוגבר:

1. ילדי חינוך מיוחד ומשפחותיהם שאיבדו את העוגן המרכזי עבורם- המסגרת החינוכית.
2. הורים החווים מצוקה אישית ומשפחתית עקב המצב.
3. מתבגרים, שנמצאים בשלב גיבוש הזהות העצמית וכעת נאלצים לבלות זמן רב בבית, ומאבדים קשר קבוע ורציף עם בני גילם, בייחוד מתבגרים הנמצאים בבידוד.
4. נוער בסיכון
5. ילדים שהם או אחד מבני המשפחה חלו או נמצאים בבידוד.
6. ילדים, משפחות וקהילות שנמצאות בפרה-דיספוזיציה לסיכון מסיבות אחרות (לדוגמא- ילדים ומשפחות שמתמודדים עם מחלות, אובדניים ומצוקות אחרות, קהילות שחוו איום מתמשך כדוגמת עוטף עזה).

להלן התייחסות לתחומים ולהיבטים השונים בעבודת הפסיכולוגים החינוכיים בתקופת הקורונה:

התחום הפרטני

א. במצבי חירום יש לערוך **איתור ומיפוי תלמידים וצוותים מבודדים ותלמידים בסיכון**, ולהיערך ביחד עם הגורמים החינוכיים והטיפוליים להתערבויות של מעקב, והתאמת מענים.

ב. צוות השפ"ח יהיה זמין לתת מענים מקוונים/טלפוניים להורים ותלמידים אשר מתמודדים עם חששות, חרדות ומצוקות בעקבות המצב

ג. המשך טיפולים והדרכת הורים באופן מקוון/טלפוני- (בהתאם להנחיות משרד הבריאות ומתוך רצון להבטיח את רציפותו של הקשר הטיפולי מחד ואת בריאותם של המטופלים והפסיכולוגים מאידך.) ככל האפשר ננסה להמשיך ולקיים טיפולים והדרכות הורים באופן מקוון, כדי לשמר את הקשר הטיפולי למרות שינויי הסטינג.

ד. דיאגנוסטיקה- בנוסף על החובה לציית להנחיות משרד הבריאות ולהימנע ממפגשים, גם משיקולים מקצועיים ידוע תקופת מתח וחרדה אינה תקופה מתאימה לעריכת אבחונים וקבלת החלטות המשפיעות לטווח הארוך, ולכן יושהו אבחונים דיאגנוסטיים ולא יתקיימו בעת הזאת. עם זאת, במקרים בהם

נדרשות הערכות סיכון ניתן יהיה לקיימן על פי שיקול דעת של מנהל השפ"ח ובהתאם להנחיות משרד הבריאות.

תחום מערכתי: בתי ספר, גנים

א. בעת שיגרה הפסיכולוגים החינוכיים עובדים עם המסגרות חינוכיות: בתי ספר, גנים וחינוך מיוחד . עם סגירת מערכות החינוך, פסיכולוג בית הספר חבר בצוות הצל"ח הבית ספרי, ושותף לדיונים, ולהתארגנות המערכתית.

ב. פסיכולוג בית הספר מסייע למנהל בית הספר בבניית מודל עבודה לימי הקורונה: קביעת שיחות הנהלה קבועות להתעדכנות, ליווי לצוות הטיפולי, בניית שגרת קשר בין צוותי החינוך לתלמידים ותמיכה שוטפת לצוות החינוכי ולתלמידים והוריהם.

ג. הפסיכולוגים החינוכיים נותנים מענה לצוותים חינוכיים שהם או בני משפחותיהם מתקשים להתמודד עם המצב. בנוסף נדרשת הדרכה למחנכת כתי/מנהלת גן במתן תמיכה לילד או משפחתו הנמצאים בבידוד או חולים. במידת הצורך יהיה ניתן להפנותם לפסיכולוג המסגרת להמשך תמיכה מרחוק.

ד. הפסיכולוגים החינוכיים, בשותפות ותיאום עם אגפי החינוך והדוברות ברשויות המקומיות מפתחים ומפיצים מידע והדרכה להורים ולצוותים במכתבים מותאמים ובפלטפורמות דיגיטליות מונגשות לקהילה.

ה. בגיל הרך הרווחה הנפשית מושפעת בעיקר מנוכחות הורית זמינה ומוסתת רגשית. הפסיכולוגים החינוכיים, מדריכים ומלווים את מנהלות הגנים ואת הצוותים החינוכיים בגן, להוות כתובת ולשמור על קשר עם הילדים והוריהם. בנוסף, השפ"חים מפתחים ומפיצים מידע והדרכה להורים ולצוותים במכתבים מותאמים ובפלטפורמות דיגיטליות מונגשות לקהילה בשותפות ותיאום עם אגפי החינוך והדוברות ברשויות המקומיות . חלק לא מבוטל מהפניות שמגיעות בימים אלה ליעוץ והדרכה הינם של הורים לילדים בגיל הרך המבקשים סיוע להתמודד עם המצב.

החינוך המיוחד

א. ילדי החינוך המיוחד מהווים אוכלוסייה רגישה יותר ולכן בסיכון רב יותר לחוות את האירוע בצורה עוצמתית. יש חשיבות רבה לתמיכה בהם ובמשפחותיהם, בדגש על חיזוק הכוחות ושמירה על רציפות. הפסיכולוגים החינוכיים ידריכו וילוו את הצוות החינוכי בתמיכה בתלמידים ובהוריהם, ובמידת הצורך, יינתן מענה ישיר של פסיכולוג המסגרת.

ב. כל עוד ממשיכות להתקיים ועדות סטטוטוריות של אפיון וזכאות על פי הנחיות משרד החינוך הפסיכולוגים החינוכיים הינם חברים חיוניים והשתתפותם בדיוני הועדה הינה הכרחית.

מענים קהילתיים:

א. חבירה למכלולים העירוניים בחירום.

ב. מתן מענה טלפוני דרך המוקד העירוני/ קו חם לתושבי העיר הנמצאים במצוקה נפשית, חרדה או הורים הזקוקים להדרכה לגבי מצוקת ילדם.

ג. הצעה לקו פתוח לעובדי רשות במצוקה.

ד. עבודה פסיכולוגית רגישת תרבות- חומרים הסברתיים והדרכתיים מותאמי תרבות, כתובים ו/או מצולמים נשלחים באמצעות פסיכולוגים העובדים במסגרות הרלוונטיות, לצוותים חינוכיים ודרכם להורים לשם הדרכה, מתן מידע והפחתת חרדה.

ה. פיתוח והפצה של תכנים ופעילויות מחזקות חוסן ורווחה נפשית ודרכי טיפול להפחתת חרדה והתמודדות בשעת חירום, אשר יופצו באמצעי המדיה הקהילתיים.

סיכום

אנחנו נמצאים בתקופת חירום ייחודית המחייבת אותנו להתארגנות לעבודה מקצועית דינמית ומותאמת מצב. בהתאם לכך, ערכנו התאמות להיערכות עבודת השירותים הפסיכולוגים חינוכיים בימים אלו, בכל מרחבי העשייה הפסיכולוגית- הפרטנית המערכתית והקהילתית.

הפסיכולוגים החינוכיים אמונים על התמודדות עם תקופות של חירום ומצבי לחץ, כחלק מתפקידם ומהכשרתם המקצועית. בשל היות השפ"ח חלק מהרשות המקומית, הפועל בתיאום ובסינכרון עם המערכות החינוכיות והעירוניות, חיוני לאפשר את עבודת הפסיכולוגים החינוכיים בתקופת החירום הזו ולעשות כל שניתן כדי לשמור על החוסן של היחידים ושל הקהילה, ולתת מענים מקדמי רווחה נפשית. אנו רואים חשיבות רבה בהמשך עבודה טיפולית עם אוכלוסיות בסיכון, וכן המשך תמיכה בצוותים החינוכיים והקהילתיים שממשיכים לעבוד, להיות בקשר עם התלמידים, הוריהם ועם כלל האוכלוסייה, ולהוות מקדמי חוסן נפשי הנדרש כל כך בימים אלו.